

stond dat hij de zeestrijdkrachten van *Abda-Command* nodeloos zware verliezen had doen lijden. Aan die verliezen bleef trouwens ook hij zwaar tillen. De 'ruwe zeebonk', waarvoor hij door velen werd gehouden, was in werkelijkheid een gevoelige man, die bij tijd en wijle gekweld werd door de vraag of zijn beslissingen wel verantwoord waren geweest, alsook door de scheiding van zijn vrouw en kinderen die hij op Java had moeten achterlaten. Zelfs de overtuiging dat hij in 's lands belang had gehandeld, kon hem dan niet helpen. Was hem een nuttige taak toebedeeld, dan had hij zijn gedepremeerdheid wellicht kunnen overwinnen, maar het werk dat hij te doen kreeg, kon hij niet als zinvol zien. 'Ik mag alleen maar 'administreren'', klaagde hij in '43 in een brief aan de Nederlandse marine-attaché in Washington.¹

Dat administreren deed hij van een verre van imposant hoofdkwartier uit; het werd kort na zijn aankomst te Colombo gevestigd op de zolderverdieping van een bankgebouw, waar voordien *Admiral Layton's* staf ondergebracht was – die staf had een betere behuizing gekregen. Helfrich en de zijnen bleven jaar in, jaar uit op die zolder zitten, die met dunne schotten in kamertjes was verdeeld. *Air-conditioning* was er niet: het kon er ondragelijk heet zijn. 'Men heeft mij', aldus Helfrich in zijn *Memoires*, 'ook van Britse zijde wel eens gezegd dat het te eenvoudig was en dat ik naar een 'waardiger' omgeving moest verhuizen. Maar wij zijn gebleven'² – hij spande zich kennelijk zelf niet in om conform het Britse advies te handelen. Het was alsof een veer in hem was geknapt. Toen hij in de eerste helft van '43 na zijn bezoek aan Londen in Australië vertoefde, was hij, aldus Ch. O. van der Plas, de voorzitter van de daar gevestigde Nederlands-Indische Commissie voor Australië en Nieuw-Zeeland, 'sterk, rustig, . . . zeer verdiept en gezuiverd'³, maar van Mook vond hem, zo vertelde deze ons in '61, 'een zielige figuur'⁴ en mr. J. E. van Hoogstraten, een van de leden van de genoemde commissie, zag hem als 'een in elkaar gezakte pudding van ellende.'⁵ Een feit is dat hij, Helfrich, over zich heen liet lopen. De vlootvoogd, die zich met alle vezelen van zijn ziel met Indië verbonden voelde, had geen enkele invloed op de strategie

¹ Brief, 23 april 1943, van Helfrich aan J. E. Meijer Ranneft (RvO, Collectie A. Q. H. Dijkhoorn, 'Particulier archief generaal-majoor Dijkhoorn', 5). ² Helfrich: *Memoires* (1950), dl. II, p. 36. ³ Van der Plas meende blijkbaar dat Helfrich zijn visie deelde dat na de oorlog een nieuw Indië moest worden opgebouwd. De beoordeling van Helfrich komt voor in de brief d.d. 24 sept. 1943 van van der Plas aan van Mook (ARA, Coll.-van der Plas, B 8). ⁴ Van Mook, 8 nov. 1961. ⁵ Van Hoogstraten, 22 april 1958.